

О. І. Дорош
магістрант ННІ педагогіки (Магістратура
8.18010020 "Управління навчальним закладом"
Житомирського державного університету імені
Івана Франка, м. Житомир)
e-mail: ksu.doroch@yandex.ua

Інноваційні підходи в управлінні закладами освіти

У даній статті розкривається сутність понять "нововведення", "управління", "педагогічні інновації". Також висвітлено процес введення інновації в навчальний заклад, можливі особливості та труднощі. Подано умови для ефективного впровадження інновацій в освітній заклад. Здійснено аналіз наукових праць, щодо використання інноваційних підходів в управлінні освітніми закладами. Завершує статтю, думка про використання інновацій в закладах освіти, як шляху до майбутнього.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що для конкурентоспроможності освітнього закладу, потрібно впроваджувати інноваційні підходи в управлінні, які станом на сьогодні постійно оновлюються і потребують дослідження їх реалізації. Темпи розвитку сучасних технологій, економіки та суспільства в цілому, ставлять надзвичайно високі вимоги до освіти в нашій країні. Для забезпечення

швидкого та ефективного розвитку освітніх закладів, потрібні професіонали-управлінці, які б змогли ефективно впроваджувати інновації в керування освітніми закладами. Таке управління дає змогу підтримувати конкурентоспроможність нашої освіти, зміцнювати національну безпеку держави, суспільства й особистості.

Над питаннями впровадження інноваційних підходів до управління освітніми закладами працювали такі вітчизняні науковці як: Г. М. Артюх, Л. В. Батчен, Т. М. Боголіб, І. В. Дронова, М. Г. Слоква. Проте на сьогодні ця проблема все ще потребує детального аналізу.

Метою даної статті є показ реалізації інноваційних підходів в управлінні закладами освіти та проблем, які виникають у зв'язку з цим.

Проблема інноваційного управління є загальнонауковою, оскільки це предмет досліджень багатьох наук: менеджменту, економіки, соціології, психології.

Нововведення або інновації – це процес здійснення цілеспрямованих змін, спрямованих на перетворення яких-небудь компонентів у структурі або функціонуванні організації [1, С. 93].

У сучасних вітчизняних дослідженнях існують різні підходи щодо класифікації інновацій. Так, Л. І. Даниленко дає таку класифікацію:

1. психолого-педагогічні інновації: нововведення у навчальному, виховному та управлінському процесах;
2. науково-виробничі: комп'ютеризація; телекомунікація; матеріально-технічне оснащення;
3. соціально-економічні: сучасні технології розвитку особистості; нововведення у правове забезпечення системи освіти; нововведення в економіку освіти [3].

У "Філософському енциклопедичному словнику" **поняття "управління"** визначається як елемент, функцію організованих систем, різних за природою, (біологічних, соціальних, технічних), що забезпечують збереження їх відповідної структури, підтримують режим діяльності та реалізацію їх програм. У контексті управління навчальними закладами дане поняття розглядають через методи і діяльність із забезпечення вимог якості освіти. Саме цим зумовлене в педагогіці виникнення нового напрямку – педагогічної інноватики.

Як стверджує Дичківська, педагогічні інновації – це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних вирішень різноманітних педагогічних проблем. За педагогічними інноваціями виникли нові навчальні технології, оригінальні виховні ідеї, форми та

методи навчання і виховання, освітні моделі і, як наслідок, нестандартні підходи до управління [5].

Інноваційне управління навчальним закладом дає змогу йому бути конкурентоспроможним, що в даний час надзвичайно важливо для існування закладу. Також саме в цих закладах відбуваються численні реформи та зрушення; саме такі заклади формують конкурентоздатну, гармонійно розвинену особистість. Але потрібно відмітити, що необхідність у нововведеннях усвідомлюється працівниками закладу не відразу, поступово. Тому процес введення інновацій є складним та довготривалим. Спочатку з ідеєю чи нововведенням знайомляться окремі люди (директор, заступник), вони її аналізують та приймають рішення про доречність даного нововведення. Далі на основі аналізу складається проект перетворення, в якому вказуються всі необхідні зміни; вказуються можливі недоліки та переваги. Після проведення роботи, складається група працівників, які підтримують дану інновацію, бо вбачають в цьому багато можливостей та переваг у майбутньому для них особисто і закладу в цілому. Ділі директором приймається рішення про впровадження інновації та разом з колегами складають програму його запровадження, де зазначаються терміни, відповідальних та фінансування.

Актуальність новацій пов'язана з можливістю й необхідністю розв'язати певну проблему саме зараз. Проблема означає невідповідність між реальним станом справ і бажаним, між об'єктивно існуючими проблемами й можливостями їх вирішити, між бажаними результатами й вибором способів їх досягнення. Проблема стає актуальною, коли постає необхідність розв'язати протиріччя для досягнення певної мети діяльності й конкретних результатів. Корисність новацій зумовлюється такими показниками: а) інноваційний потенціал; б) надійність та вірогідність очікуваних результатів; в) перспективність та подальший попит на інновацію. Можливість реалізувати новацію передбачає аналіз ресурсного, кадрового, програмно-методичного, матеріально-технічного та інших видів забезпечення [2].

Інновації ніколи не будуть ефективними, якщо ними займатиметься лише одна людина, потрібна взаємодія всього колективу.

Багато науковців у своїх працях наголошують, що управління інноваційними процесами повинно мати системний характер. Так, О. І. Мармаза наголошує, що впровадженням нових технологій передбачає:

- Цілеспрямованість управління процесом впровадження технологій; розробку політики керівництва на період впровадження технології.
- Утвердження серед працівників переконання у необхідності використання нової технології та її ефективності.
- Організацію технологічного моніторингу інновації, зокрема: а) узагальнення та розповсюдження інформації про нову технологію; оцінку наявної технології, прогнозування подальших реальних можливостей її використання; б) прогнозування розвитку закладу за 10 умов впровадження нової технології; в) розробку програм впровадження нової технології; в) зосередження уваги на місці та ролі кожного під час реалізації нової технології; г) створення умов щодо впровадження нової технології; г) уточнення та внесення необхідних змін у засоби роботи, режим, стосунки тощо; д) увагу до позитивних наслідків застосування нової технології та труднощів, які виникли; е) розвиток "почуття власності" педагогів на знання про технологію; е) мотивацію та стимулювання працівників; ж) уточнення та внесення необхідних змін у засоби роботи, режим, стосунки тощо; з) залучення "користувачів" – тих, хто вже прац за даною технологією [2, С. 170].

Багатьма авторами доведено, що процес впровадження інновацій практику здійснюється поетапно:

1. I етап – усвідомлення колективом необхідності змін та впровадження нововведень.
2. II етап – пошук та актуалізація нових ідей.
3. III етап – здійснення проектування нововведення творчою групою.
4. IV етап – управління процесом впровадження нововведення.
5. V етап – стратегія управління та підготовка суб'єктів інноваційної діяльності до роботи в нових умовах.
6. VI етап – подолання опору та психологічного дискомфорту.
7. VII етап – оприлюднення результатів інноваційної педагогічної діяльності.

Для ефективного впровадження керівником освітніх інновацій у навчально-виховний процес закладу визначають такі умови, як:

- Н соціально-педагогічні (забезпечуються шляхом реалізації принципів демократизації та гуманізації навчально-виховного процесу й управління ним; розвитку творчого потенціалу вчителів, учнів, членів адміністрації за допомогою залучення їх до експериментально-дослідницької діяльності);

- організаційно-педагогічні (можливі у разі відповідного фінансування інноваційної діяльності закладу; створення системи спеціальних стимулів для реалізації педагогічних нововведень; встановлення наукових, юридичних та економічних зв'язків із науковими установами, організаціями, вузами; пропагування та розповсюдження продуктів інноваційної діяльності; налагодження взаємовигідних зв'язків із інноваційними центрами, фондами, які сприяють впровадженню нових освітніх технологій);
- психолого-педагогічні (гарантуються систематичним інформуванням працівників школи з науково-педагогічних питань; входженням закладу в інноваційну інфраструктуру; забезпеченням безперервного систематичного зв'язку працівників закладу з вітчизняними та зарубіжними науковцями – психологами, педагогами, соціологами; науково-теоретичним ознайомленням з основами експериментально-дослідницької діяльності; інституційним забезпеченням процесу навчання та підвищення фахового рівня суб'єктів інноваційного процесу; готовністю працівників закладів освіти працювати в інноваційному режимі; формуванням у них "інноваційної культури" [4, С. 104-105].

Сутність менеджменту інновацій полягає у забезпеченні умов для внесення системних змін у діяльність навчального закладу, спрямованих на його розвиток і покращення роботи. Кожен керівник має пам'ятати, що управління інноваційними процесами в освітньому закладі потребує його переведення в якісно новий стан, більш відкритий щодо попереднього, створюючи при цьому відповідні умови для:

- постійної реалізації освітніх інновацій та підтримки педагогів-інноваторів;
- надання конкурентоспроможних освітніх послуг, у тому числі комп'ютерних;
- здійснення оперативного інформаційного зв'язку з усіма учасниками навчально-виховного процесу, роботи в мережі Інтернет;
- інтеграції у міжнародний освітній простір;
- постійного залучення інвесторів;
- створення конкурентоспроможного освітнього середовища;
- підготовки конкурентоздатних випускників, адаптованих до швидко змінюваних вимог суспільства [4].

У зв'язку з цим виникає потреба розвитку управлінської культури керівника школи з урахуванням наукових досягнень педагогіки, психології, філософії, соціального управління, вітчизняного і

світового досвіду на засадах андрагогіки, демократизації та гуманізації, індивідуального підходу в умовах безперервної освіти [1].

Висновок: отже кожен управлінець, кожен керівник повинен прийняти рішення для себе, що потрібно його закладу: процвітання завдяки введенню інновацій, що передбачає складності та посилену працю, чи легке керування поступово старіючою організацією. Інновації – це розвиток, це майбутнє, а майбутнє, як відомо, потребує сильних керівників та організацій, здатних до змін та швидкої адаптації.

Список використаних джерел та літератури:

1. Інноваційний потенціал освіти Полтавської області : збірник статей. – Полтава : ПОІППО, 2005. – С. 5-6.
2. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. І. Мармаза. – Х. : Основа, 2004. – 240 с.
3. Освітній менеджмент : навч. посіб. / за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – К. : Шкільний світ, 2003. – 400 с.
4. Оцінювання та вибір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект / за ред. Л. І. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / Дичківська І. М. – Київ : Академвидав, 2012.– 352 с.

О. Дорош

Инновационные подходы в управлении учебными заведениями

В данной статье раскрывается сущность понятий "новшество", "управление", "педагогические инновации". Также описан процесс введения инновации в учебное заведение, возможные особенности и трудности.

Предложенные условия для эффективного внедрения инноваций в образовательное учреждение. Осуществлен анализ научных работ относительно использования инновационных подходов в управлении образовательными учреждениями. Завершает статью, мнение об использовании инноваций в учебных заведениях, как пути к будущему.

О. Dorosh

Innovative approaches in the management of educational institutions

This article reveals the essence of the concepts of "innovation", "management", "pedagogical innovation". Also highlight the process of introducing innovations in an educational institution, possible features and constraints. Posted conditions for effective innovation in the educational institution. The analysis of scientific papers on the use of innovative approaches in the management of educational institution. And our article ,it is the idea of innovation in educational institutions as a way to the future.